

KIPPURALLAA

Lastenlaulukirjan ja koulutuksen suunnittelu ja toteutus

LAHDEN AMMATTIKORKEAKOULU

Musiikin laitos

Varhaisiän musiikkikasvatus

Opinnäytetyö

Kevät 2008

Linda Nurhonen

Emilia Puutio

Lahden ammattikorkeakoulu
Musiikin koulutusohjelma

NURHONEN, LINDA & PUUTIO, EMILIA: Kippurallaa, lastenlaulukirjan ja koulutuksen suunnittelu ja toteutus

Varhaisiän musiikkikasvatuksen opinnäytetyö, 22 sivua, 5 liitesivua

Kevät 2008

TIIVISTELMÄ

Tässä taiteellis-toiminnallisessa opinnäytetyössä kerromme Kippurallaa-lastenlaulukirjan tekoprosessista, Kippurallaa-koulutuksesta sekä alle 6-vuotiaiden musiikillisesta kehityksestä. Kirja on suunnattu alle 6-vuotiaille, joten kirjan ohjeita tehdessämme meidän piti ottaa huomioon 0 – 6 -vuotiaan lapsen musiikillinen kehitys. Työmme tarkoituksena oli saada aikaan monipuolinen lastenlaulukirja jatkoksi Kippurallaa-levylle. Teimme kirjan yhteistyössä Lahden konservatorion kanssa.

Halusimme, että kirjamme sisältää cd-levyn kaikki laulut nuotinnettuina ja lisäksi monipuolisia leikki-, soitto-, liikunta-, rentoutus- ja kuunteluohjeita. Mietimme ohjeet eri ikäryhmille, jotta kirjaa ja cd-levyä voisivat käyttää ihmiset, jotka toimivat monien eri-ikäisten lasten kanssa. Suunnittelimme myös lauluihin sopivia leikkiloruja.

Kirjallisessa opinnäytetyössä kerromme lastenlaulukirjan tekovaiheet yksityiskohdaisesti aina suunnittelusta valmiiseen kirjaan. Kuvailemme myös Kippurallaa-koulutuksen suunnittelun ja toteutuksen. Lisäksi kerromme vastaavanlaisista musiikkimateriaaleista ja vertailemme Kippurallaa-materiaalia Leikkituntimusiikkimateriaaliin.

Tämä projekti on ollut hyvin haastava ja kovaa työtä vaativa. Olemme monien värikkäiden vaiheiden jälkeen saaneet aikaan hienon lastenlaulukirjan ja olemme oppineet prosessista todella paljon.

Avainsanat: musiikin varhaiskasvatus, lastenlaulut, lastenlaulukirjan tekeminen, päiväkotihenkilöstön koulutus

Lahti University of Applied Sciences
Faculty of Music

NURHONEN, LINDA & PUUTIO, EMILIA: Kippurallaa, planning and realization of a children's song book

Bachelor's thesis of pre-school music education, 22 pages, 5 appendices

Spring 2008

ABSTRACT

In this thesis of functional art, we describe the production of Kippurallaa Children's Song Book, Kippurallaa training and the musical development of under 6 year old children.

The book's target audience is under 6-year old children so while making the book we had to keep in mind the level of their musical ability.

Our aim was to make an interesting and variable song book to support the already existing Kippurallaa CD. We made this book in co-operation with Lahti Conservatory.

We wanted the book to contain notation of all the songs on the CD and also a variety of instructions for play along actions, relaxation, music & movement and listening.

We aimed our instructions for different age groups so that the book could be used by a wider variety of people who work with different age children. We also planned actions to go with songs.

In the written part of this thesis, we describe the different parts of this project in detailed manner. We also describe the planning and realization of Kippurallaa - training. The work also contains a description of already existing similar early years music education material. We compare Kippurallaa-material to Leikkিতunti-material.

This project has been very challenging and demanded lots of hard work.

We have learned a lot during this process and after all we feel we have managed to make a wonderful children's song book to be proud of.

Keywords: early years music education, children's songs, making of children's song book, training of nursery personnel

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	1
2	KIPPURALLAA-LASTENLAULUKIRJAN TEKOPROSESSI	2
	2.1 Kirjan suunnittelu	2
	2.2 Kirjan tekeminen	3
	2.2.1 Ohjeiden suunnittelu	3
	2.2.2 Kuvitus ja nuotinnus	5
	2.2.3 Materiaalin yhteen sovittaminen	6
3	ALLE 6-VUOTIAAN LAPSEN MUSIIKILLINEN KEHITYS KIRJAN TEKEMISEN POHJANA	7
	3.1 Yleisesti lapsen musiikillisesta kehityksestä	7
	3.2 Taulukko lapsen musiikillisesta kehityksestä	13
4	KIPPURALLAA-KOULUTUS	14
	4.1 Suunnittelu	14
	4.2 Toteutus	15
	4.3 Arviointi	18
5	POHDINTA	19
	5.1 Kippurallaa-materiaali ja muut samankaltaiset materiaalit	19
	5.2 Ajatuksia ja tunteita Kippurallaa-kirjan tekemisestä	20
	LÄHTEET	22
	LIITTEET	23

1 JOHDANTO

Tässä taiteellis-toiminnallisessa opinnäytetyössä kerromme Kippurallaa-lastenlaulukirjan tekoprosessista sekä päiväkotihenkilöstön koulutuksesta, jossa esittelimme Kippurallaa-musiikkimateriaalin. Kippurallaa-lastenlaulukirja on suunnattu 0 – 6 -vuotiaalle, joten esittelemme myös 0 – 6 -vuotiaan lapsen musiikillisen kehityksen vaiheita. Suunnitellessamme lastenlaulukirjaa huomioimme alle 6-vuotiaan lapsen musiikilliset kehitysvaiheet.

Kerromme kirjallisessa opinnäytetyössämme lastenlaulukirjan tekoprosessista yksityiskohtaisesti aina suunnitteluvaiheista valmiiseen kirjaan. Pyrimme tuomaan lukijalle tarkan kuvan siitä, kuinka lastenlaulukirja syntyy ja mitä kaikkea sen tekeminen vaatii. Lisäksi kerromme, miten koulutuksen voi järjestää ja mitä kaikkea sen järjestämisessä tulee huomioida.

Idean Kippurallaa-lastenlaulukirjan tekemiseen saimme, kun Lahden AMK:n Musiikinlaitoksen musiikkipedagogi opiskelijat Johanna Rinta-aho ja Elise Mäntyrinta tekivät opinnäytetyönään Kippurallaa-lastenlaululevyn keväällä 2007. Halusimme tehdä cd-levyn jatkoksi kirjan, joka mahdollistaisi levyn monipuolisen käytön. Näin cd-levystä ja kirjasta muodostuisi toimiva musiikkimateriaalipaketti.

Kippurallaa-lastenlaulukirja on suunnattu lapsiperheille, päiväkoteihin, musiikki-leikkikouluihin ja kaikille, jotka haluavat musisoida yhdessä lasten kanssa. Halusimme tehdä kirjasta mahdollisimman helposti käytettävän ja monipuolisen kokonaisuuden. Kippurallaa-musiikkimateriaalin käyttäjän ei tarvitse olla musiikin ammattilainen, sillä suurin osa kirjan lauluista on helposti säestettävissä. Lauluja voi laulaa ja soittaa myös cd-levyn avulla. Laulujen melodiat on myös helppo oppia kuuntelemalla cd-levyltä, jolloin ei tarvitse osata lukea nuotteja. Leikki- ja liikuntaohjeet olemme pyrkineet tekemään mahdollisimman helposti ymmärrettäviksi ja toteutettaviksi.

2 KIPPURALLAA LASTENLAULUKIRJAN TEKOPROSESSI

2.1 Kirjan suunnittelu

Idean opinnäytetyöhömmä saimme keväällä 2007, kun Elise Mäntyranta ja Johanna Rinta-aho tekivät opinnäytetyönänsä Kippurallaa-lastenlaululevyn. Levylle he kokosivat entisten lahtelaisten musiikkileikkikouluopettajaksi opiskelleiden säveltämiä ja sanoittamia lastenlauluja. Elise ja Johanna ehdottivat, että levyn pohjalta voisi tehdä lastenlaulukirjan. Mielestämme idea oli hyvä ja ryhdyimme kehittämään sitä eteenpäin.

Ensimmäisenä mietimme kirjan rahoitusta ja sitä, kuinka kalliiksi kirjan tekeminen tulisi. Elise ja Johanna saivat levynsä rahoituksen Lahden konservatoriolta, joten otimme yhteyttä konservatorion rehtori Eero Pulkkiseen. Tapasimme rehtorin ensimmäisen kerran keväällä 2007 ja esittelimme hänelle alustavaa ideaamme Kippurallaa-lastenlaulukirjasta. Rehtori Eero Pulkkinen oli alustavasti kiinnostunut projektistamme. Sovimme, että teemme tarjouspyyntöjä eri kirjapainoille kirjastamme ja palaamme asiaan saatua tarjouspyyntöjen vastaukset.

Etsimme Internetistä painopaikkoja, joista valitsimme kymmenen parasta. Ennen painotarjousten lähettämistä meidän oli mietittävä kirjan ulkoasuun liittyvät seikat. Päätimme että kirjaan tulisi noin 50 sivua, kannet olisivat pehmeät, kooksi tulisi A4, kirjan kuvat olisivat värilliset ja painoksia tulisi 500 kpl. Näillä ehdoilla saimme parhaimman tarjouksen Päijät-Paino Oy:ltä. Otimme yhteyttä painoon ja kerroimme hyväksyvämme heidän tarjouksensa.

Aloitimme kirjan sisällöllisen suunnittelun kuuntelemalla Kippurallaa-levyä ja samalla miettimällä laulujen käyttömahdollisuuksia. Kaikki levyn laulut olivat mielestämme käyttökelpoisia, joten päätimme käyttää kirjassamme niitä kaikkia.

Halusimme kirjastamme mahdollisimman monipuolisen ja helposti käytettävän. Ideoimme kirjan sisältävän musiikkiliikunta-, soitto- ja leikkiohjeita. Lisäksi ha-

lusimme luoda kirjaan omaa materiaalia, joten päätimme suunnitella lauluihin sopivia loruja. Mielestämme oli tärkeää, että kirja sisältäisi ohjeita eri-ikäisille lapsille ja olisi näin mahdollisimman monipuolinen käyttöä. Suunnittelimme kirjan valmistuvan keväällä 2008.

2.2 Kirjan tekeminen

Ennen kuin aloitimme kirjan tekemisen, meidän oli saatava lupa kirjaan tulevien laulujen käyttöön. Laadimme kirjallisen sopimuksen ja lähetimme sen kaikille laulujentekijöille (ks. LIITE 1). Oli hyvin aikaa vievää selvittää kaikkien tekijöiden yhteystiedot, sillä osalla oli sukunimi vaihtunut ja yksi oli kuollut. Emme saaneet kaikilta sopimusta takaisin, vaikka lähetimme sopimuksen mukana osoitteella ja postimerkillä varustetun palautuskuoren. Henkilöille, joilta emme saaneet vastausta, soitimme henkilökohtaisesti ja saimme suulliset luvat laulujen käyttöön.

2.2.1 Ohjeiden suunnittelu

Saatuamme luvat jatkoimme prosessia kuuntelemalla Kippurallaa-levyä. Samalla mietimme kunkin laulun käyttömahdollisuuksia. Helpoiten löysimme levytä laulut, jotka sopivat parhaiten musiikkiliikuntaan. Musiikkiliikuntaohjeiden suunnittelun aloitimme tarkastelemalla laulujen muotorakenteita. Mietimme mitkä levyn lauluista toimisivat piiritansseina ja mitkä sopisivat muuhun musiikkiliikuntaan. Aloitimme ohjeiden tekemisen piiritansseista, koska niissä lasten ikätasot oli helpoin ottaa huomioon. Jaoin ikätasot kolmeen eri ryhmään: 0-2-, 3-4- ja 5-6-vuotiaisiin. Suunnitellessamme tansseja otimme huomioon lasten motoriset ja musiikilliset kehitysvaiheet. Käytimme hyväksemme myös omia kokemuksiamme eri-ikäisten lasten kanssa toimimisesta. Kokeilimme piiritansseja myös käytännössä ja teimme niihin tarvittavia muutoksia, mikäli huomasimme niissä kohtia, jotka eivät toimineet. Piiritanssien lisäksi suunnittelimme muitakin musiikkiliikuntaohjeita, joihin oli myös helppo keksiä ohjeita, sillä sanat antoivat suuntaa liikkumistapoihin. Muotorakenteet olivat selkeitä, mikä myös helpotti suunnittelua.

Laululeikkeihin suunnittelimme ohjeet laulun sanojen mukaan ja mielikuvitustamme käyttäen. Testasimme myös käytännössä laululeikkien toimivuutta. Pyrimme tekemään laululeikkien ohjeista yksinkertaisia ja helposti muistettavia. Leikkiohjeet suunnittelimme helpottamaan laulun sanojen muistamista. Leikkiliikkeet tukevat myös lasten motorista kehitystä.

Halusimme suunnitella kirjaan erilaisia soitto-ohjeita, sillä soittaminen kehittää mm. lapsen motorisia taitoja, kuuntelukykyä ja rytmitajua. Mielestämme oli tarpeellista suunnitella soitto-ohjeita erilaisille soittimille, niin rytmi- kuin melodiasoittimillekin. Laadimme ohjeet kanteleelle, ksylofonille, kellopelille, triangelille sekä rummuille. Myös muiden rytmisoittimien käyttöön annoimme vinkkejä.

Teimme kanteleelle eri vaikeusasteisia säestysohjeita. Motorisesti haastavin tapa soittaa kanteletta on soinnuilla säestäminen. Yksinkertaisia sointusäestyksiä teimme kolmeen lauluun. Yhteen soinnuilla säestettävään lauluun teimme lisäksi vaihtoehdoisen näppäilysäestyksen, joka on motorisesti helpompi soittaa kuin sointusäestys. Helpoin tapa soittaa kanteletta on tikun avulla soittaminen. Tämä soittotapa sopii jo hyvin pienillekin lapsille. Tikulla soitettavia soitto-ohjeita suunnittelimme kaksi.

Erilaisia rumpusäestyksiä suunnittelimme kahteen lauluun sekä yhteen loruun. Rumpujen soitto-ohjeet sisältävät perussykkeessä soittamista sekä erilaisia rytmikuvioita. Miettiessämme ohjeita rytmisoittimien soittoon halusimme antaa kirjan käyttäjille vapauksia omaan luovuuteen, joten teimme ohjeista vain suuntaa antavia. Mielestämme on tärkeää, että lapsi pääsee käyttämään omaa mielikuvitustaan ja toteuttamaan itseään. Ksylofoni-, kellopeli- ja triangelisäestykset suunnittelimme yhteen lauluun. Teimme säestyksistä yksinkertaisia ja helposti soitettavia. Säestykset suunnittelimme niin, että niitä voi soittaa joko kaikkia yhtä aikaa tai yhtä kerrallaan.

Nykymaailmassa eläminen on hektistä ja erilaisten äänien täyttämää. On tärkeää, että lapsi saa kokea myös rauhoittumista ja kiireettömyyden tuntua. Sen vuoksi laadimme kirjaamme myös useita erilaisia rentoutuksia, huomioiden lasten eri ikä-tasoja.

Teimme kirjaan loruja, jotka tukevat ja kehittävät lapsen kielenkehitystä. Lorut teimme laulujen aiheisiin sopiviksi, jotta niitä voidaan käyttää helposti laulujen yhteydessä. Halusimme loruista mahdollisimman monipuolisesti käytettäviä. Osa loruista lorutellaan käyttäen leikkiliikkeitä, osa liikkuen ja osa rytmisoittimilla säestäen.

2.2.2 Kuvitus ja nuotinnus

Suunnitellessamme kirjan kuvitusta päätimme hankkia kirjaan ulkopuolisen kuvittajan. Otimme yhteyttä Lahden ammattikorkeakoulun Muotoiluinstituutissa opiskelemaan Salla Vaseniukseen, joka on tehnyt Kippurallaa-lastenlaululevyn kannet. Sovimme tapaamisesta hänen kanssaan, mutta ennen tapaamista tutustuimme erilaisen lastenlaulukirjojen kuvitukseen, miettien minkä tyyliä kuvia haluaisimme omaan kirjaamme. Valitsimme muutaman kirjan, joiden kuvituksen tyyli miellytti meitä. Otimme kirjat mukaamme tapaamiseen näyttääksemme ja kertoaksemme haluamastamme kuvitustyylistä. Annoimme kuvittajalle Kippurallaa-lastenlaululevyn, jotta hän voi kuunnella lauluja ja päästä niiden tunnelmaan mukaan. Sovimme että kuvittaja lähettää meille yhden luonnoksen tekemästään kuvasta. Saimme ensimmäisen kuvan Matkalaulusta.(ks. LIITE 2). Olimme hyvin tyytyväisiä kuvaan ja sen tyyliin, se oli juuri sellainen kuin olimme kuvitelleetkin. Kuvittaja jatkoi kuvien tekemistä ja lähetti meille välillä luonnoksiaan arvioitavaksi.

Kuvittaja Salla Vasenius lupasi myös taittaa kirjamme. Sitä mukaa kun saimme materiaalia valmiiksi, lähetimme ne Sallalle. Koska Sallalla ei ollut Sibeliusnuotinnusohjelmaa, jolla nuotit oli tehty, meidän piti muuttaa nuotit PDF-tiedostoiksi. Olimme käyttäneet teksteissä myös fonttia, jota Sallalla ei ollut, joten nämä kohdat tekstistä lähetimme kuvatiedostoina.

Halusimme kirjaan jokaisesta laulusta yksinkertaisen ja helposti soitettavan nuotin. Omilla nuotinnustaidoillamme nuotintaminen olisi vienyt liian paljon aikaa, joten päätimme pyytää ulkopuolista apua. Kysyimme opiskelukaveriamme Markus Iha-

jokea nuotintamaan laulut, ja hän suostui auttamaan meitä. Saadaksemme laulujen nuotit nuotintajalle, Markus Ihajoelle, meidän piti saada kaikki nuotit käsiimme. Osan nuoteista löysimme helposti Lahden konservatorion musiikkileikkikoulun nuottikansiota. Löytämämme nuotit annoimme nuotintajalle, jotta hän pääsi tekemään meille ensimmäisen luonnoksen. Saimme Viidakko-laulusta ensimmäiset versiot, joista valitsimme mieleisimmän fontin ja nuottikoon. Kaikista lauluista emme löytäneet nuotteja, joten kuuntelimme ne levyltä ja teimme itse nuotit. Näin saimme loputkin nuotit toimitettua nuotintajalle. Markus lähetti pikku hiljaa meille tekemiään nuotteja ja me muokkasimme ulkoasun mieleiseksemme.

2.2.3 Materiaalin yhteen kokoaminen ja markkinointi

Kokosimme kaiken tekemämme materiaalin tietokoneelle. Ohjeiden kirjoittaminen koneelle oli erittäin aikaa vievää, sillä halusimme kirjastamme helposti ymmärrettävän. Muokkasimme tekstejä useaan otteeseen sekä lisäsimme uusia ideoitamme. Lisäksi koko kirjan tekoprosessin aikana myimme kirjaamme jo ennakkoon. Soitimme eri kaupunkien kirjastoihin, päiväkoteihin, musiikkiopistoihin ja konservatorioihin. Myimme kirjaa myös tutuille lapsiperheille, omien musiikkileikkikouluryhmien vanhemmille sekä Kippurallaa-levyjen ostajille. Saimme ennakkomyytyä noin 100 kirjaa.

3 ALLE 6-VUOTIAAN LAPSEN MUSIIKILLINEN KEHITYS KIRJAN TEKEMISEN POHJANA

Suunnitellessamme soitto- ym. ohjeita Kippurallaa-kirjaan halusimme pohjata ne teorian tietoon lapsen musiikillisesta kehityksestä, vaikka siitä onkin saatavilla vain vähän suomenkielistä kirjallisuutta.

3.1 Yleisesti lapsen musiikillisesta kehityksestä

Karppisen, Puurulan ja Ruokosen mukaan laulavasta sylistä nousee laulava lapsi. Ensimmäisissä vuorovaikutussuhteissa musiikki toimii lapsen minuuden rakentajana ja kiintymyssuhteiden myönteisenä vahvistajana. Musiikin liittäminen vuorovaikutukseen voi ennaltaehkäistä ja tasoittaa kehityksessä esiintyviä vaihteluja sekä edistää hermoston tasapainoista kehitystä. Musiikillinen oppiminen on prosessi, jossa ajattelu, tunteminen ja toiminta kokonaisvaltaisesti yhdistyneinä liittyvät lapsen tietoiseen ja tiedostomattomaan kokemusmaailmaan vaikuttaen yksilön koko persoonallisuuden kehitykseen. (Ruokonen 2001b, 120.)

Musiikillinen kehitys on luontaisten kykyjen lisäksi voimakkaasti sidoksissa lapsen kasvuympäristöön, sillä musiikillinen toiminta perustuu aina aiemmille taidoille, valmiuksille ja kokemuksille. Kun tarkastellaan esim. 4-6-vuotiaan lapsen musiikillista kehitystä, ovat lapsen aiemmin saamat musiikilliset kokemukset ja musiikkikasvatus perustana lapsen musiikilliselle kasvuprosessille. Lapsen musiikillista kehitystä on tutkittu ja arvioitu runsaasti, mutta siitä huolimatta on hyvä muistaa, että musiikillinen kehitys ja ikä eivät kulje aina käsikkäin. (Ruokonen 2001b, 123.)

Musiikin avulla lapsi voi ilmaista ja purkaa tunteitaan. Musiikillisten toimintatapojen, kuten soittamisen ja musiikkiliikunnan kautta lapsi jäsentää kehonsa toimintoja ja kehittyä liikkeiden hallinnassa ja koordinaatiossa. Musiikilliset toimintamuodot antavat mahdollisuuksia sekä hieno- että karkeamotorisille harjoituksille. (Ruokonen 2001b, 133.)

0-1-vuotias lapsi

Tässä luvussa erittelemme lapsen musiikillisen kehityksen vauvasta 1-vuotiaisiin. Samalla kerromme esimerkkejä siitä, kuinka olemme ottaneet huomioon lapsen musiikilliset kehitystasot suunnitellessamme kirjan ohjeita.

”Lapsen perusturvallisuuden tunnetta lujitetaan musiikin keinoin, samalla lasta rauhoitetaan tai viihdytetään, kehitetään kuuntelemisen ja keskittymisen kykyä, herätetään kiinnostusta ympäristöä kohtaan ja innostetaan lasta liikkumaan ja löytämään oman kehonsa tunteuksia” (Hongisto-Åberg, Lindeberg-Piiroinen, Mäkinen 1993, 55). Huomioimme kaikkia edellä mainittuja asioita tehdessämme kirjaa. Perusturvallisuuden tunteen lapsi kokee ollessansa lähellä vanhempansa tai tuttua henkilöä. Perusturvallisuuden tunteen lapsi pääsee kokemaan myös silloin, kun samaa asiaa toistetaan usein, kun laulut ja leikit tulevat lapselle tutuiksi. Laulut, leikit ja niiden ohjeet kirjassamme sisältävät lisäksi rauhoittumista, viihdykettä, kuuntelu- ja keskittymiskyvyn kehittämistä sekä innostamista musiikkiliikuntaan.

Lapsen kuuntelukyvyn ja musiikillisen muistin kehittymistä tuetaan lorutellen, laulaen ja puhuen 0-6 kuukauden iässä. Arkipäivän tilanteissa on hyvä käyttää yksinkertaisia lauluja. Esimerkiksi pukemistilanteessa tai nukkumaan mennessä lapselle voi laulaa aina samaa laulua, joka tuo lapselle perusturvallisuuden tunteen. Lapsi oppii tunnistamaan tutut ihmiset äänenväriin perusteella sekä suuntautumaan ääntä kohti. Kaikenlainen vauvan helliminen, kuten kutittelu, silittely ja taputtelu, ovat lapselle mieleisiä kokemuksia. Myös laulujen mukana köröttely ja keinuttelu ovat lapselle mieluista musiikkiliikuntaa. Lapselle voi antaa jo käteen sopivia soittimia, kuten pikkumarakasseja tai rumpparasioita. (Hongisto-Åberg ym. 1993.) Kirjamme sisältää useita yksinkertaisia lauluja, joita voi käyttää arkipäivän tilanteissa. Ohjeita löytyy myös vauvan kanssa köröttelyyn sekä hellimishetkiin.

Hongisto-Åberg ym. kirjoittaa, että noin 6-12 kuukauden ikäisenä lapsen puheelimet alkavat kehittyä ja lapsi kuuntelee omaa ääntään sekä nauttii sen tuottami-

sesta, lapsi iloitsee myös tutuista kuulemistaan lauluista. Lapsen kanssa voi kokeilla millaisia ääniä syntyy eri äänilähteistä, kuten metalliesineistä ja puupalikoista. Myös erilaisia rytmisoittimia voi antaa lapselle kokeiltavaksi. 6-12 kuukauden iässä lapsi oppii reagoimaan musiikkiin omalla tavallaan liikkumalla. Lapsi alkaa matkia aikuisen liikkeitä, kuten taputuksia ja käsienliikkeitä. (Hongisto-Åberg ym., 1993.) Kirjamme sisältää leikkilauluja ja loruja. Leikkiliikeohjeet ovat yksinkertaisia, jotta lapsi itse voi leikkiä mukana matkien aikuisten tekemiä liikkeitä.

1-2-vuotias lapsi

Ruokosen mielestä lapsen kanssa kannattaa kerrata tuttuja ”peruslauluja”. Kun lapsi tunnistaa laulut, tuo se hänelle mielihyvää ja luo turvallisuuden tunnetta. Aikuinen voi luoda musiikkihetkestä päivittäisen rutiinin, jolloin aikuinen laulaa lapsen kanssa tuttuja lauluja ja loruttelee tuttuja loruja. 1,5-2-vuoden iässä lapsi osaa muodostaa kahden sanan lauseita, mutta laulaessa lapsi osaa muodostaa jopa kuuden sanan mittaisen säkeen. Lapsi alkaa etsiä musiikin sykettä taputtaen käsiään esimerkiksi reisiin, kehosoittoaminen kehittää lapsen tietoisuutta omasta kehostaan. Erilaiset sointivärit sekä rytmisoittimet ovat lapselle mielekkäitä ja lapsi kuuntelee mielellään, kun lauluja säestetään esimerkiksi kanteleella. (Ruokonen 2001a.) Kirjassamme on ohjeita helppoihin kantelesäestyksiin, joita lapsi voi soittaa itse tai kuunnella, kun aikuinen säestää helppoja lauluja. Lapsen kanssa on tärkeää laulaa eri tilanteisiin sopivia lauluja, sillä lapsen puhe- ja laulutaito kehittyvät samanaikaisesti. Spontaani laulu tulee esiin n.1,5 vuoden iässä, yleensä lauluissa ei tässä vaiheessa esiinny vielä sanoja. Spontaani laulujen syntyminen on riippuvainen kuitenkin lapsen kasvuympäristöstä.

Perussykettä etsitään lapsen kanssa myös liikkuen, esimerkiksi improvisoimalla eri eläinten liikkeitä kuultuun musiikkiin. 1,5–2-vuoden iässä voidaan aloittaa yksinkertaisten piirileikkien kokeilu. Kirjamme olemme sisällyttäneet yksinkertaisia piiritansseja tanssittavaksi vanhemman kanssa.

Mielestämme lapsen hienomotoriikka ja koordinaatiokyky kehittyvät, kun lapsi saa soittaa erilaisia rytmisoittimia. Lapsen kanssa soittamisessa on helpointa lähteä

liikkeelle esimerkiksi rummuista tai marakasseista. Näillä soittimilla on hyvä aloittaa, koska lapsen on helppo saada ääni rummusta ja marakassista. Lapsen on helppo osua rumpuun, ja pienikin lapsi osaa soittaa marakassia. Yhteismusisoinnissa korostuu oman vuoron odottaminen ja sovittujen ohjeiden noudattaminen.

2-3-vuotias

Alle 3-vuotiaan laulu on aina tilannesidonnaista ja toiminnallisuuteen liittyvää. Laulu on hyvä aloittaa tutuista leikkiliikkeistä tai körötyksestä. Tämän ikäisten lasten spontaanit laulut syntyvät omien kokemusten kautta. Spontaaneissa lauluissa lapset käsittelevät rytmiä, tempoa ja säveltasoja kukin omalla tavallaan. Alle 3-vuotiaan lapsen laulu on päämäärätöntä, ja se toistaa tiettyä yksinkertaista melodia- ja rytmikuviota. Samoihin aikoihin lapsi oppii jäljittelemään tuttuja lauluja ja saattaa poimia niistä muutamia sanoja ja käyttää niitä omissa spontaaneissa lauluissaan. (Ruokonen 2001a.)

Olemme havainneet, että 2-3-vuotias lapsi osallistuu leikkilaulujen leikkiliikkeisiin ja ilmaisee kuulemaansa musiikkia eri tavoin liikkuen. Kirjaamme olemme suunnitelleet yksinkertaisia leikkiliikkeitä useaan eri lauluun. Lapselle voidaan opettaa joitakin musiikin peruskäsitteitä; kuten hiljainen–voimakas ja hidas–nopea -käsittepareja. Tässä iässä lapsen liikekoordinaatio kehittyy ja lapsi pystyy hahmottamaan joitakin musiikin peruskäsitteitä.

Lapsi säestää helppoja lauluja rytmisoittimilla perussykettä soittaen. Myös loruja on mahdollista säestää perussykkeessä eri rytmisoittimin, ja suunnittelimmekin kirjaamme säestettäviä loruja. Soittimiin tutustutaan yksi kerrallaan ja pidetään huolta oikeista soittoasunnoista. Rytmisoittimilla soitetaan eri äänen voimakkuuksia, jolloin aikuinen antaa mallin soittamiseen ja lapset jäljittelevät sitä. Kirjassamme olemme antaneet ohjeita mm. rumpun soittamiseen hiljaisesti ja voimakkaasti.

3-4-vuotias

Lapsen kehitys ja toiminta ovat edelleen hyvin yksilöllisiä ja kokonaisvaltaisia ja eri toiminnot tukevat toisiaan. Lasta rohkaistaan omaan äänenkäyttöön, ja yleensä tässä iässä lapsi osaakin jo toistaa lyhyen tutun laulun kokonaisuudessaan. Myös spontaanit laulut pitenevät tässä vaiheessa, jopa potpureiksi. Lauluja opettaessa kannattaa käyttää kaikulaulua, jolloin aikuinen laulaa yhden säkeen ensin ja lapsi toistaa sen perässä. Lapsi alkaa osallistua laululeikkeihin sekä laulamalla että leikkimällä. Ryhmässä lauletaessa kannattaa kiinnittää huomiota yhtäaikaiseen aloittamiseen ja lopettamiseen. Aikuinen voi antaa sovitun aloitusmerkin, jolloin laulu aloitetaan. Laulujen on hyvä liikkua yksiviivaisen d – a -sävelten välillä, sillä lapsen äänialue on korkeampi kuin aikuisen. Lapsen on mahdotonta laulaa yhtä matalalta kuin aikuisen, pienten äänihuultensa vuoksi. (Ruokonen 2001a.) Kippurallaa-kirjan laulut liikkuvat useimmiten juuri d – a -sävelten välillä.

Mielestämme tässä iässä musiikkiliikunta on lapselle keskeisessä asemassa, koska lapsi pystyy itsenäisesti kävelemään, juoksemaan ja hyppelemään. Musiikkiliikunta onkin yksi keskeisiä toimintatapoja varhaisiän musiikkikasvatuksessa, joten olemme suunnitelleet kirjaamme monipuolisia musiikkiliikuntaohjeita. Tässä iässä opetellaan helppoja piirileikkejä ja tansseja, koska lapsi pystyy jo samalla laulamaan kulkiessaan piirissä tai ketjussa. Lapsi voi kokea tempon vaihteluja liikkuen eri tavoin, jolloin apuna voidaan käyttää erilaisia mielikuvia. Kirjassamme on paljon erilaisia piiritansseja, jotka ovat toteutettavissa lapsiryhmän kanssa. Myös vapaaseen liikuntaan olemme antaneet ohjeita, jotta lapsi pääsee improvisoimaan omalla kehollaan musiikin tahdissa.

Kehosoittaminen on tässä iässä tärkeää, koska sen avulla lapsi pyrkii löytämään sykkeen erilaisissa taputuksissa ja kävelyssä. Kirjassamme onkin ohjeita perussykkeen harjoittamiseen. Rytmisoittimet on valittava lapsen motorisen kehitysvaiheen mukaan, ja soittimien tulee olla hyvälaatuisia ja helppokäyttöisiä. On tärkeää, että soitin on lapselle oikean kokoinen, jotta lapsen on helppo tarttua siihen.

4-5-6-vuotias

Ruokonen kirjoittaa (Ruokonen 2001b.), että lapsen yleisen kehityksen valmiudet vaikuttavat siihen, kuinka lapsi voi työstää musiikkimateriaalia. Onnistumisen ilo on lapselle tärkeää, sillä silloin lapselle tulee tunne omasta osaamisestaan.

Lapsen kanssa voidaan laulaa erilaisin tavoin tunteita ilmaisten; surullisesti, iloisesti, hitaasti ja nopeasti. Myös erilaiset vastakohtaparit kuten korkea-matala ovat yleensä tuttuja lapselle tässä vaiheessa. Lapsen lauluvalikoima monipuolistuu ja lapsi pystyy muistamaan ja laulamaan kokonaisia lauluja ulkoa. Tässä vaiheessa voidaan alkaa kiinnittää enemmän huomioita sävelpuhtauteen helppoja lauluja laullessa.

Musiikkiliikunnassa opetellaan hahmottamaan musiikillisia muotoja liikkeen avulla, esimerkiksi vaihtaen liikettä laulun A- ja B-osissa. Liikkeeseen yhdistetään esimerkiksi kehosoitimet tai rytmisoittimia. Lapsi saa itse kuunnella musiikista millä tavoin liikutaan esim. hyppien, keinuen tai laukaten. Lapsi pystyy liikkumaan jo monessa eri muodostelmassa, kuten parin kanssa pyörien tai käsikkäin, rivissä, vastakkain, vierekkäin, itsenäisessä piirissä kulkien peräkkäin, yksittäin, pareittain, rinnakkain tai vierekkäin. (Ruokonen 2001b.) Kirjamme sisältää erilaisia piiritansseja ja niiden ohjeita. 4-5-6-vuotiaille olemme suunnitelleet haastavimmat ohjeet, jossa lapsi pääsee tanssimaan parin kanssa ja piirimuodostelmassa eri tavoin kulki- en. Tässä iässä lapsen kehon hallinta kasvaa ja motorinen koordinaatio kehittyy. Myös rytmitaju kehittyy ja monipuolistuu.

Olemme huomanneet, että lasten kanssa on hyvä tehdä erilaisia äänipartituureja, joissa harjoitellaan alkeellista nuotinlukua. Partituurit voidaan toteuttaa erilaisin rytmisoittimin tai kehosoitimin. Erilaisia soittimia voidaan käyttää myös abstraktisesti keksimällä ääniä erilaisiin musiikkisatuihin tai soiviin kuviin. Rytmisoittimien lisäksi tutustutaan erilaisiin melodiasoitimiin, kuten kanteleeseen ja nokkahuiluun. Rytmisoittimilla lapsi osaa soittaa perussykkeen lisäksi yksinkertaisia rytmikuvioita, kehittyneen rytmitajunsa vuoksi. Kirjamme suunnittelimme ohjeita haastavam-

pienkin rytmien soittamiseen, joten isommatkin lapset saavat haasteita. Tiivistämme tämän monimuotoisen asian kahdeksi taulukoksi.

3.2 Taulukko lapsen musiikillisesta kehityksestä

TAULUKKO 1.

<p>0-1-vuotias:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ on sensitiivinen äänen voimakkuudelle ja sointiväriille, säikähtää voimakkaita ääniä ▪ tunnistaa äidin tai tutun hoitajan äänen sointiväriin perusteella ja vastaa ääneen ▪ kokeilee ja ilmaisee tunteita äänensävyissä ▪ rauhoittuu lempeisiin ääniin ja keinuttaviin rytmeihin, kuten kehtolauluun ▪ assosioi ääniä asioihin; esimerkiksi ruokailu, lepo jne. ▪ saa mielihyvää kauniista äänistä ja vastaa niihin liikkeellä tai jokeltaen ▪ jokelluslaulut ovat ei-diatonisia, sävelalueeltaan laaja-alaisia ja sisältävät mikrointervalleja ▪ vain muutamat toistavat ennen yhtä ikävuotta lapselle laulettua laulun sanan tai osan laulua 	<p>1-2-vuotias:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ musiikillinen ilmaisu monipuolistuu ▪ alkaa imitoida aikuisen laulua melodisesti ja rytmisesti ▪ on kiinnostunut äänistä ja haluaa leikkiä ja muunnella niitä esim. suullaan ▪ käyttää molempia käsiään äänen tekemiseen ▪ musiikkia ilmaistaan liikkeen kautta monipuolisemmin ▪ sosiaalinen kanssakäyminen liittyy musiikilliseen liikuntaan ▪ alkaa lyhyissä jaksoissa ilmaista musiikin sykettä liikkeessä ▪ kyky ja halu spontaaniin lauluun lisääntyvät ▪ spontaanit laulut ovat ei-diatonisia ja rytmisesti yksinkertaisia
<p>2-3-vuotias:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ lapsi laulaa enemmän ja pidempiä periodeja nauttien ilmaisustaan ▪ lapsi käyttää tuttuja laulujen melodiaosuuksia spontaaneissa laulupotpu-reissa, lapsi käyttää vähemmän rytmistä vaihtelua, mutta on rakentamassa jotain musiikillista muotoa ▪ on kiinnostunut tuottamaan ja tutkimaan kotitaloudesta löytyvien tavaroiden ja astioiden ääniä ▪ osaa taputtaa tutun laulun perussykkeen molempia käsiä käyttäen ▪ reagoi ja toistaa rytmin, kun se liittyy sanoihin ▪ koordinoitummat liikkeet musiikkiin liittyen lisääntyvät ▪ musiikillisessa liikunnassa koko tilan käyttö ja haltuunotto ovat merkityksellisiä lapselle 	<p>3-4-vuotias:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ äänen kontrolli ja arviointi alkaa kehittyä ▪ osaa soittaa yksinkertaisia rytmisoittimia ja toistaa niillä kaikyrytmejä ▪ osaa tuttuja loruja ja liittää niitä tuttuihin helppoihin parin sävelen lauluihin ▪ tulee tietoiseksi sykkeestä, temposta, melodiasta ja sävelkorkeudesta ▪ ympäristön vaikutus näkyy yhä selvemmin lapsen laulussa; lapsi, jolle kotona tai päivähoitossa lauletaan paljon, osaa ja haluaa itse toistaa lauluja ja keksiä omia tai yhdistellä näitä uusiksi versioiksi ▪ lapsen käyttämä sävelalue liikkuu yksiviivaisen oktaavin alueella ▪ lapsi kehittää narratiiviset laulut ▪ lapsi tanssii mielellään itse, mutta myös parin kanssa tai ryhmässä, jos tanssi kuuluu esim. lapselle opetettuun laululeikkiin ▪ useimmat erottavat nopean ja hitaan ja reagoivat siihen liikkeellä

<p>4-5-vuotias:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ tuntee äänen ominaisuuksiin liittyvät vastakohtaparit: korkea-matala, pitkä-lyhyt, nopea-hidas ▪ tekee havaintoja äänistä, esim. kykenee tunnistamaan monia instrumentteja äänen perusteella ▪ kykenee jo muistamaan ja laulamaan kokonaisia lauluja ulkoa joskin pienin epätarkkuuksin ▪ laulaa spontaanisti ja nauttii ryhmälaulusta, jonka on juuri oppinut ▪ kuuntelee erilaista musiikkia äänitteitä opastuksen avulla ▪ alkaa taputtaa sanarytmia ▪ liikkeet ovat dynaamisempia ja reagoivat jo tempoon 	<p>5-6-vuotias:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ lapsi tajuaa sävelkorkeuden, rytmin ja melodian olemassaolon ▪ osaa demonstroida joitakin musiikillisia käsitteitä ▪ laulaa opetettuja lauluja yhä tarkemmin ▪ tajuaa harmonian ja sointujen olemassaolon ▪ osaa käyttää käsiä ja jalkoja itsenäisesti, esim. taputtaa sanarytmia ja kävellä sykkeessä ▪ kehittyy musiikkiliikunnassa tempon ja sykkeen tarkemmassa kehollisessa toteutuksessa ▪ nauttii musiikillisista ryhmätansseista ja leikeistä ja oppii niitä ▪ lapsi on innokas aloittamaan soittimen soiton opiskelun
---	---

(Karppinen, Puurula, Ruokonen 2001, 125-126.)

4 KIPPURALLAA-KOULUTUS

4.1 Suunnittelu

Varhaisiän musiikkikasvatuksen opintoihin kuuluu neljäntenä vuonna päiväkotihenkilökunnan koulutuksen toteuttaminen. Koulutuksen aiheen saa valita itse, mutta sen tulee olla päiväkotihenkilökunnalle hyödyllinen. Aiheena voi olla esimerkiksi erilaisten musiikkimateriaalien esittely, musiikkikasvatuksen eri osa-alueiden opettaminen tai vaikkapa opettajille suunnattu kurssi äänenhuollosta.

Koulutusta suunniteltaessa tulee ottaa huomioon useita eri asioita. Osallistujien määrä tulee tietää tarkasti, jotta tiedetään kuinka suuri tila koulutuksen pitämiseen tarvitaan. Tila on hyvä tarkastaa ennen sen varaamista, jotta tietää tilan käyttömahdollisuudet. Koulutuksen hinnasta kannattaa sopia etukäteen koulutuksen tilaajan kanssa ja laatia siitä lisäksi kirjallinen sopimus. Mikäli koulutuksessa jaetaan osallistujille koulutukseen liittyvää materiaalia, esim. laulujen sanoja, on hyvä miettiä kannattaako materiaali jakaa ennen vai jälkeen koulutuksen. Koulutuksessa tarvittavat tavarat on mietittävä tarkkaan ennen koulutusta, ja niiden saatavuus on varmistettava. Kestoltaan koulutuksen tulee olla sellainen, että aikaa on tarpeeksi opettaville asioille ja ettei kiireen tuntua pääse syntymään. Koulutuksessa opettavien asioiden tulee olla vaikeustasoltaan kohderyhmälle oikein suunnattuja. Suunnitelmaa täytyy pystyä tarvittaessa muokkaamaan helpommaksi tai vaikeammaksi.

Päätimme toteuttaa päiväkotihenkilökunnan koulutuksen ottamalla esiteltäväksi Kippurallaa-musiikkimateriaalin. Valitsimme levyltä yhdeksän laulua ja neljä kirjaan tekemäämme lorua niin, että mukaan tulisi soittoa, liikkumista, laulamista, rentoutusta sekä loruttelua. Halusimme koulutuksen sisällön olevan mahdollisimman monipuolinen ja toivoimme sen antavan Kippurallaa-materiaalista kattavan kuvan.

Alustavan tiedon mukaan koulutukseemme oli tulossa noin 20 henkilöä, jotka jaettaisiin kahteen noin kymmenen hengen ryhmään. Valittuamme esiteltävät laulut ja lorut aloimme miettiä koulutukseen tarvittavaa materiaalia. *Siilin kevätlaulussa* tarkoituksemme oli opettaa 5-kielisen kanteleen perusteet, joten tarvitsimme mahdollisimman monta kanteletta käyttöömme. Pyysimme opiskelukavereitamme lainaamaan kanteleitansa ja saimme tarvittavan määrän soittimia, niin että jokaiselle koulutukseen osallistujalle oli oma soitin. *Intiaanipäällikkö*-lauluun tarvitsimme djembet, joilla säestettäisiin rytmikkäästi osan tanssiessa intiaanitanssia. Rumpuja käyttäisimme myös *Intiaanilorussa*, johon tulisi rumpujen lisäksi myös rytmikapulat. Osan rummuista lainasimme Lahden konservatorion musiikkileikkikoulusta, osan toimme itseltämme ja lainasimme koulustamme. Rytmikapulat löytyivät koulumme soitinvarastosta. *Lapissa*-lauluun tarvitsimme kulkuset sekä ”kelkaksi” viltin. Kulkuset ja viltin saimme koululta. Leikkivarjoa tarvitsimme *Taikamatto*-lauluun. Varjon lainasimme Lahden konservatorion musiikkileikkikoulusta. *Syysjuhla*-lauluun lainasimme hallaharsoa koululta ja ”syksyn lehdet” eli eriväriset höyhenet toimme itse.

4.2 Toteutus

Koulutus järjestettiin Lahden ammattikorkeakoulun Musiikin laitoksen luentosalissa. Tyhjensimme salin ylimääräisistä pöydistä, jotta saimme runsaasti tilaa liikkumiseen. Lisäksi järjestimme tarvitsemamme tavarat helposti saataville, jottei aikaa kuluisi niiden etsimiseen.

Koulutukseen osallistui sama määrä henkilöitä, kuin siihen oli ilmoittautunut. Teimme koulutuksesta rungon, jonka jaoimme jokaiselle osallistujalle. Rungossa oli koulutuksen sisältö pääpiirteittäin (ks. LIITE 3).

Ensimmäisenä lauluna päätimme ottaa *Menninkäisten tanssin*, jonka toteutimme piiritanssina. Tarkoituksena oli luoda koulutuksen alkuun mukava ja rento yhteishenki.

Seuraavana oli vuorossa *Myyrälaulu*, jonka teimme leikkilauluna. Opetimme aluksi laulun sanat, jonka jälkeen yhdistimme sanoihin leikkiliikkeet. Lauoimme ja leikimme aluksi istuen, jonka jälkeen toteutimme laulun liikkuen. Tämän jälkeen opetimme Myyrälauluun liittyvän *Myyrälorun*, jossa oli myös leikkiliikkeet.

Liikunnallisen hetken jälkeen otimme rauhallisemman osuuden, *Siilin kevätlaulun*. Opettelimme aluksi laulun melodian ja sanat. Tarkoituksena oli säestää laulua 5-kielisellä kanteleella. Ensin kävimme läpi kanteleen soiton perusasiat, kuten soittotasennon, soittotavat sekä yksinkertaisimmat soinnut. Tämän jälkeen opettelimme laulun soinnut, eli I ja V-soinnut. Harjoittelimme sointujen sujuvaa vaihtamista näyttäen sormilla sointujen vaihdot. Lopuksi lauloimme laulua kanteleilla säestäen. Osallistujat olivat innoissaan kanteleen soitosta, sillä se oli monelle ensimmäinen kerta. Kaikki oppivat kanteleen soiton perusteet. Yhdistimme *Siililauluun* vielä *Siililorun* leikkiliikkeineen.

Seuraavaksi kuuntelimme Kippurallaa-levyltä *Viidakossa*-laulun, jonka jälkeen yhdistimme lauluun leikkiliikkeet. *Viidakko*-lauluun liittyen opetimme *Viidakkolorun*, jossa harjoittelimme käsiteparia hiljainen-voimakas. Opettelimme lorun ja sen leikkiliikkeet yhdessä, jonka jälkeen jaoimme ihmiset kahteen ryhmään. Toinen ryhmä oli lorun voimakasääniset eläimet ja toinen ryhmä hiljaiset eläimet. Ryhmät lorutelivät vuorotellen hiljaisella ja voimakkaalla äänellä. Otimme loruun mukaan myös soittimet, jotka kuvailivat lorun eri eläimiä. Lorusssa voimakasäänisinä soittimina käytimme rumpua ja kapuloita ja hiljaisina soittimina marakassia ja triangelia.

Viidakon tunnelmista hyppäsimme intiaanien maailmaan. Opettelimme aluksi *Intiaanipäällikkö*-laulun, jonka jälkeen jaoimme ryhmän kahtia. Toinen ryhmä pääsi tanssimaan intiaanitanssia toisen säestäessä rummuilla. Rumpusäestykseen annoimme kaksi eritasoista säestysvaihtoehtoa oman musiikillisen tason mukaan. *Intiaanilorun* opettelimme tanssin jälkeen. Lorusssa käytimme kapuloita ja rumpuja,

joilla soitimme jokaisen lorun säkeen jälkeen määräämämme rytmikuvion. Rytmejä oli eritasoisia, ja niistä sai valita itselleen sopivimman.

Loruttelun jälkeen lähdimme rokkaamaan *Luurankorokin* tahdissa. Rokissa oli helposti opittava koreografia, mutta haastetta lauluun toi bodypercussio-osuus.

Rokattuamme lähdimme *Lapissa*-laulun soidessa kelkan kyytiin. Tässä laulussa jokainen pääsi kokeilemaan hurjaa vauhtia kelkan kyydissä, muiden soittaessa kulkusia vauhdittaakseen kelkan matkaa. Yksi pääsi viltin kyydille istumaan kahden vetäessä vilttiä ympäri salia. Kerroimme leikin olevan hyvä harjoitus lapsille oman vuoron odottamiseen sekä kokemuksena siitä, miltä tuntuu olla yksin muiden edessä.

Koulutuksen loppuksi otimme kaksi erilaista ja rauhallista laulua. Lennätimme *Taikamatto*-laulussa leikkivarjoa, jonka alle pääsi makoilemaan. Kerroimme, että lasten kanssa *Taikamatto*-laulussa lapset voivat tulla myös leikkivarjon päälle istumaan aikuisten pyörittäessä varjoa. Viimeisenä lauluna otimme *Syysjuhlan*, jossa himmensimme valoja tunnelman luomiseksi. Heiluttelimme rauhallisesti hallaharsoa laulun tahdissa, samalla höyhenten pomppiessa harson päällä.

Koulutuksen loppuksi meiltä oli mahdollisuus ostaa Kippurallaa-levyä sekä ennakotilata Kippurallaa-kirjaa. Saimme mukavasti ennakkotilauksia kirjastamme sekä myimme useita levyjä. Pyysimme koulutukseen osallistuneita täyttämään vielä lähtessään palautelaput.

4.3 Arviointi

Koulutuksessa oli mukava ilmapiiri ja osallistujat olivat hyvin vastaanottavaisia. Saimme hyvää palautetta ja kurssilaiset kertoivat saaneensa paljon uusia ideoita koulutuksestamme, sekä olivat innoissaan uudesta materiaalista. Myös itsellemme jäi hyvä mieli koulutuksesta. Koulutuksen sisältö oli onnistunut, lukuun ottamatta Lapissa-laulua, jossa vedimme toisiamme viltillä. Aikuiset ovat liian painavia tähän harjoitukseen, mutta lasten kanssa leikki on toimiva.

Kippurallaa-koulutus kesti tunnin ja se oli juuri sopiva, eikä kurssin vetäminen tuntunut liian raskaalta. Kiireen tuntua ei myöskään päässyt syntymään ja ehdimme opettaa kaikki asiat hyvin. Eräs kurssilainen halusi meidät pitämään koulutusta myös Järvenpään, sillä hän oli sitä mieltä, että esittelemäämme uutta materiaalia kaivattaisiin Järvenpään päiväkoteihin. Hän otti yhteyttä Järvenpään kaupungin päiväkotiasioista vastaavaan henkilöön, joka oli kiinnostunut koulutuksestamme. Sovimme kolmesta koulutuksesta Järvenpäässä päiväkotihenkilöstölle.

5 POHDINTA

Halusimme vertailla valmista Kippurallaa-kirjaa ja cd-levyä muihin vastaaviin musiikkimateriaaleihin eli lastenlaulukirjoihin, jotka sisältävät cd-levyn. Suurin osa materiaalista oli meille jo ennestään tuttua työmme kautta. Tämän kaltaista materiaalia on suhteellisen vähän saatavilla, ja täsmälleen samanlaista kuin Kippurallaa-materiaali ei ole lainkaan, koska Kippurallaa-materiaali sisältää leikki-, laulu-, soitto-, liikunta- ja rentoutusohjeita alle 6-vuotiaille. Lisäksi Kippurallaa-materiaalista löytyy erilaisia loruja. Tästä tuloksesta voisi päätellä, että Kippurallaa-kaltaiselle materiaalille on käyttöä. Olemme hyvin tyytyväisiä, että saimme aikaan toimivan ja käyttökelpoisen musiikkimateriaalipaketin.

5.1 Kippurallaa-materiaali ja muut samankaltaiset materiaalit

Samankaltaisia materiaaleja kuin Kippurallaa-materiaali, ovat mm. Helsingin konservatorion Tassutellen ja Tanssien (pelkkä musiikkiliikunta materiaali), Eve Alhon, Hilikka Hautsalon ja Soili Perkiön Vauvojen laulun aika (suunnattu vauvoille), Hannele Huovin ja Soili Perkiön Vauvan vaaka (suunnattu vauvoille), Aija Leinosen ym. Kehärintu ja Silkkisiipi, Saahinkaisen samettiviitta ja Hiljainen hyönteinen, Satu Sopasen ja Markku Kaikkosen Leikkitunti ja Lystitunti, sekä Tuula Korolaisen ja Satu Sopasen Satutunti.

Halusimme vertailla Kippurallaa-materiaalia Satu Sopasen ja Markku Kaikkosen Leikkitunti-materiaaliin. Valitsimme vertailu kohteeksi Leikkitunnin, koska se oli tyyliältään ja sisällöltään lähimpänä Kippurallaa-materiaalia.

Aluksi mietimme materiaalien eroavaisuuksia. Kippurallaa-kirja on kokoa A4 ja se on pehmeäkantinen, Leikkitunti-kirja on kokoa A5 ja kovakantinen. Kippurallaa-kirjassa olemme ottaneet huomioon kaikki ikätasot 0 - 6-vuoteen ja olemme merkinneet aina leikki-, soitto-, liikunta- ja rentoutusohjeisiin ikätason, jolle ohje on suunnattu. Leikkitunti-kirjassa ei ole merkitty ikätasoa lainkaan, joten kirjan käyttäjän voi olla hankala hahmottaa sitä, minkä ikäiselle kirjan ohjeet on suunnattu. Ikätasojen merkintä onkin suurin ero kirjojen välillä.

Kippurallaa-kirjassa kaikki ohjeet on selitetty sanallisesti, Leikkitunti-kirjassa osa leikkiliikeohjeista on piirretty kuvin. Leikkitunti-kirjassa ei ole ollenkaan soitto-ohjeita eikä rentoutusharjoituksia, kun taas Kippurallaa-kirja sisältää laululeikki-, soitto-, liikunta- ja rentoutusohjeita, eli on materiaalina hyvin monipuolinen. Kippurallaa-kirjan ja cd:n voi ostaa erikseen, Leikkitunti-materiaalissa cd tulee automaattisesti kirjan mukana, joten kirjaa tai cd:tä ei voi ostaa erikseen. Leikkitunti cd:hen on kirjoitettuna laulujen nimet, Kippurallaa cd:ssä laulujen nimet lukevat vain levyn kansissa.

Kippurallaa-materiaalissa on myös yhtäläisyyksiä Leikkitunti-materiaalin kanssa. Kummatkin materiaalit sisältävät laulujen lisäksi runoja, joihin on suunniteltu leikkiohjeet. Materiaalit sisältävät suunnilleen saman määrän lauluja, Leikkitunnissa on 22 laulua ja Kippurallaa-materiaalissa 20 laulua. Kummankin kirjan kuvitukset ovat värikkäitä ja iloisia. Kuvat kuvaavat laulujen tunnelmaa ja laulujen aihetta hyvin kummassakin kirjassa. Nuottikuva on kummassakin kirjassa hyvin samanlainen, selkeä ja helposti luettava.

Mielestämme Leikkitunti-materiaali on toimiva paketti ja sen ulkoasu on puoleensavetävä. Kirjan laulut ovat mukavia, iloisia ja monipuolisia. Leikkitunti cd on musiikillisesti laadukas ja sitä on miellyttävä kuunnella. Kirja ei kuitenkaan ole niin monipuolinen kun se voisi olla, esimerkiksi ohjeet soittamiseen puuttuvat kokonaan. Molemmat materiaalit ovat hyvin käyttökelpoisia ja selkeitä. Tämänkaltaista materiaalia saisi olla enemmän tarjolla.

5.2 Ajatuksia ja tunteita Kippurallaa-kirjan tekemisestä

Kippurallaa-kirjan tekeminen kokonaisuudessaan on ollut hyvin aikaa vievää ja raskasta. Meillä ei ollut aiempaa kokemusta kirjan tekemisestä, joten aloitimme kirjan teon täysin puhtaalta pöydältä. Kaiken tiedon ja taidon kirjan tekemisestä keräsimme kirjaprosessin aikana. Haastavinta oli tietämättömyys käytännön asioista, kuten esimerkiksi kirjan taitosta. Suuren avun saimme kuvittajaltamme Salla Vaseniukselta, joka myös taittoi kirjamme. Ilman hänen apuaan kirja ei olisi valmistunut.

Kävimme läpi useita eri tunteita kirjaa tehdessämme. Aluksi oli hauskaa keksiä ohjeita ja loruja ja monet naurut tuli naurettua. Nuottien käsiin saaminen tuotti tuskaa ja turhautumista, myös lupien saaminen säveltäjiltä ja sanoittajilta oli hankalaa.

Suurimpia tunteita herätti kuitenkin valmis kirja. Ensin olimme riemuissamme valmiista kirjasta, kunnes huomasimme, että kirjassa oli useita painovirheitä. Ilo muuttui katkeraksi ärtymykseksi ja olimme todella maamme myyneitä. Kirjaa oli painettu 500 kappaletta ja jokainen niistä oli käyttökelvoton. Useasta laulusta puuttui sointumerkit kokonaan ja osassa lauluista sointumerkit olivat väärät. Huomattavamme virheet alkoi suunnaton puhelu- ja sähköpostisota suuntaan ja toiseen. Tunnepurkauksessa soitimme painoon ja olimme todella ärtyneitä ja hämmästyneitä tapahtuneesta. Lähetimme sähköposteja edes takaisin painon välillä, Lahden konservatorion henkilökunnan välillä ja vielä kuvittajankin välillä. Nyt kaksi viikkoa tapahtuneen jälkeen olemme siinä pisteessä, että selvitämme edelleen, kuka maksaa uusien kirjojen painamisen ja missä kirjat painetaan. Selvää on se, että kirja on painettava uudestaan, jotta siitä saa käyttökelpoisen ja oikein painetun. Olemme luottavaisin mielin ja uskomme, että kova työmme palkitaan ja saamme vielä hienon kirjan käsiimme.

Järjestimme 7.4.2008 kokouksen, johon osallistui konservatorion rehtori Eero Pulkkinen ja kirjapainon Unto Rönkkönen. Sovimme, että kuvittajamme soittaa Unto Rönkköselle joka neuvoo kuinka tehdä kirjaan tarvittavat muutokset, jotta kirja tulostuu oikeanlaisena. Nyt olemme hyvin onnellisia, sillä saamme pian uudet kirjat ja kova työmme palkitaan.

Kaikesta huolimatta olemme tyytyväisiä, että teimme Kippurallaa-lastenlaulukirjan, sillä projekti on ollut hyvin opettavainen ja on kasvattanut meitä ihmisinä. Olemme oppineet käsittelemään vastoinkäymisiä ja niistä huolimatta ponnistamaan eteenpäin. Kirjan tekeminen yhdessä kaverin kanssa sujui hyvin ja tämä haastava prosessi lujitti samalla myös ystävyttämme.

LÄHTEET

Hongisto-Åberg, M. , Lindeberg-Piiroinen, A. & Mäkinen, L. 1993. Musiikki varhaiskasvatuksessa. Tampere: Tammer-Paino.

Karppinen, S. , Puurula, A. & Ruokonen, I. 2001. Elämysten alkupoluilla. Tampere: Tammer-Paino.

Karppinen, S., Puurula, A. & Ruokonen, I. 2001. Taiteen ja leikin lumous. Tampere: Tammer-Paino.

Ruokonen, I.(2001) Musiikki lapsen minuuden vahvistajana ja maailman rakentajana, Teoksessa: Karppinen, S., Puurula, A. & Ruokonen I.: Elämysten alkupoluilla. Tampere: Tammer-Paino.

Ruokonen, I.(2001) Äänimaisemia ja ilmaisun iloa musiikin kielellä, Teoksessa: Karppinen, S. , Puurula, A. & Ruokonen, I.: Taiteen ja leikin lumous. Tampere: Tammer-paino

